

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „СТОПАНСКИ“
КАТЕДРА „АГРАРНА ИКОНОМИКА“

Приета от ФС (протокол №/ дата):

УТВЪРЖДАВАМ:

Приета от КС (протокол №/ дата):

Декан:

(доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “ОСНОВИ НА АГРАРНИЯ БИЗНЕС”;

ЗА СПЕЦ: „Аграрен бизнес“; ОКС „бакалавър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 5;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	180	-

Изготвили програмата:

1.
(доц.д-р Теодорина Турлакова)

2.
(доц.д-р Мария Станимирова)

3.....
(гл.ас.д-р Радмил Николов)

Ръководител катедра:
„Аграрна икономика“ (Доц. д-р Мария Станимирова)

I. АНОТАЦИЯ

Обучението по дисциплината “Основи на аграрния бизнес“ следва да запознае студентите със същността и обхвата на аграрния бизнес и неговите основни направления. Учебното съдържание на дисциплината “Основи на аграрния бизнес“ е формирано с оглед да се осигури необходимия базов обем знания и да се придобие основно разбиране на принципите на агробизнеса и тяхното приложение при решаването на проблеми в земеделието, както и да се акцентира на социално-икономическите аспекти на държавната политика по отношение на аграрния сектор.

Дисциплината „Основи на аграрния бизнес“ е основополагаща за подготовката на специалисти с образователна и квалификационна степен „бакалавър“ в специалност „Аграрен бизнес“. Тя е теоретико-приложна икономическа дисциплина, изучаваща процесите и подходите на взаимодействие между икономиката, управлението и технологичните процеси в агробизнеса. С изучаването на тази дисциплина студентите от специалността придобиват необходимите теоретични и практически знания, за да могат да:

- оценяват важността на икономическите, технологичните и социалните процеси, протичащи в агробизнеса;
- познават основните понятия и категории в областта на аграрната икономика;
- вземат решения за ефективно използване на ресурсите и икономическите проблеми на фирмено и национално равнище;
- разкриват възможности за решаване на проблеми в областта на оптимизацията на производството, разходите и продуктовите съотношения в аграрните предприятия;
- анализират основните икономически проблеми и да вземат целесъобразни решения за тяхното управление;
- формират мислене, според което аграрната дейност е подчинена на икономическата ефективност, рентабилност и социална значимост.

Дисциплината „Основи на аграрния бизнес“ формира умения за: практическо приложение на изучаваните основни инструменти и подходи, като по този начин създава условия за рационално, от гледна точка на икономиката, управление на агробизнеса на микро и макро равнище; текущо анализиране на целесъобразността при използване на ресурсите, както и разкриване на възможности за все по-добра хармонизация на икономическите, технологични и управленски процеси.

Дисциплината „Основи на аграрния бизнес“ се базира на изучаваните в предходните курсове дисциплини, „Микро- и макроикономика, „Основи на управлението“ и др.. Натрупаните знания са основа за изучаване на широк кръг от икономически дисциплини в специалността.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
	Тема първа. АГРАРНИЯ СЕКТОР И НЕГОВАТА РОЛЯ В НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА	3	3	
1.1.	Същност на понятията „селско стопанство“, „аграрен сектор“ и „аграрен бизнес“			
1.2.	Място и роля на селското стопанство, дял в БВП и БДС, заетост на населението в селското стопанството, външнотърговски стокооборот със селскостопанска продукция.			
1.3.	Структура на селскостопанското производство. Основни сектори на агроиндустрията и агроуслугите.			
	Тема втора: ТИПОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА АГРАРНИЯ БИЗНЕС	3	3	
2.1.	Същност и класификации в аграрния бизнес			
2.2.	Исторически процеси в развитието на аграрния бизнес, обвър-			

	заността с политическите процеси.			
2.3.	Модел на аграрния бизнес- модел на Чаянов, Модел на Michael и Becker за земеделски стопанства с частична трудова заетост (модел на домашното производство), Модел на Michael и Becker за земеделски стопанства с частична трудова заетост (модел на домашното производство).			
Тема трета. СТОПАНСКИ СТРУКТУРИ В АГРАРНИЯ БИЗНЕС И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА ИМ В ЕС		2	2	
3.1.	Същност на земеделските структури за аграрно производство			
3.2.	Видове земеделски структури (фамилни, частни земеделски стопанства, Земеделски производител, и др.) Мотиви при изграждане на земеделските структури. Кооперирането и сдружаването в агробизнеса като закономерен процес.			
3.3.	Сравнителна характеристика на българските и европейските аграрни структури. Рационализиране на аграрните структури в исторически план, интеграционни процеси.			
Тема четвърта. ОСНОВНИ РЕСУРСИ В АГРОБИЗНЕСА И РЕСУРСНА ОСИГУРЕНОСТ		3	3	
4.1.	Производствените ресурси в агробизнеса и осигуреността на българския агробизнес			
4.2.	Земята-основно средство за производство в селското стопанство.			
4.3.	Специфична характеристика на труда и класификация на персонала в аграрните предприятия. Определяне на потребностите от персонал. Нормиране, производителност и заплащане на труда.			
4.4.	Същност, състав и особености на капитала на аграрното предприятие. Видове, структура на капитала и фактори, които я определят. Инвестиционна осигуреност на агробизнеса в България.			
Тема пета. АКТИВИ В АГРАРНИЯ БИЗНЕС		3	3	
5.1.	Същност и особености на активите и имуществото			
5.2.	Състав и структура на активите в агробизнеса			
5.3.	Ефективно използване на дълготрайните активи			
5.4.	Нормиране, обръщаемост и ефективно използване на краткотрайните активи			
Тема шеста. ОПТИМИЗИРАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО ЧРЕЗ ПРОИЗВОДСТВЕНАТА ФУНКЦИЯ		3	3	
6.1.	Същност на производствената функция и спецификата ѝ в земеделското производство. Ситуационните анализи по селскостопански продукти като база за планиране на производството.			
6.2.	Производителност и формиране на излишъци.			
6.3.	Производствената функция като проявление на нарастваща и намаляваща маржинална възвръщаемост.			
Тема седма. ОТЧИТАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ РАЗХОДИ И КАЛКУЛИРАНЕ НА СЕБЕСТОЙНОСТТА НА СЕЛСКОСТОПАНСКАТА ПРОДУКЦИЯ		3	3	
7.1.	Обща характеристика на разходите , класификация и особености в агробизнеса.			
7.2.	Влияние на технологичното равнище върху разходите за производство			
7.3.	Отчитане и разпределение на производствените разходи. Калкулиране на фактическата себестойност в растениевъдството и животновъдството			

Тема осма. ПРОИЗВОДСТВЕНИ ЗАВИСИМОСТИ И ОПТИМИЗАЦИИ В АГРАРНИЯ БИЗНЕС		2	2	
8.1.	Оптимизация на производството чрез „фактор-фактор“			
8.2.	Производствени разходи в аграрния бизнес. Методи и техники за оптимизиране на разходите в предприятията. Оптимално съчетание на вложения.			
8.3.	Зависимости „продукт-продукт“ в агробизнеса и формиране на продуктова политика.			
Тема девета. ДОХОДИ, ПЕЧАЛБА, РЕНТАБИЛНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ В АГРОБИЗНЕСА.		3	3	
9.1.	Приходи и доходи на аграрния бизнес. Печалба и механизми на разпределение в различните организационно-стопански форми. Максимизация на печалбата			
9.2.	Рентабилност и ефективност на стопанската дейност			
9.3.	Техническа, ценова и икономическа ефективност			
Тема десета. ДЪРЖАВНО РЕГУЛИРАНЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНА СРЕДА НА АГРОБИЗНЕСА. РЕГИОНАЛНИ И СЕКТОРНИ ПОЛИТИКИ.		3	3	
10.1.	Предпоставки за държавна намеса в агробизнеса			
10.2.	Механизми за държавна намеса и типове аграрна политика. Влияние на Общата селскостопанска политика на ЕС.			
10.3.	Ролята на институциите в развитието на агробизнеса. Държавни и неправителствени институции, осъществяващи аграрната политика в България.			
Тема единадесета. ПРОДОВОЛСТВЕНАТА ПОЛИТИКА- ЦЕЛИ, ОБХВАТ И ИНСТРУМЕНТИ		2	2	
11.1.	Същност на продоволствените ресурси. Състояние в България.			
11.2.	Необходимост от провеждане на политика по производството на храни.			
11.3.	Продоволствена сигурност – показатели и критерии.			
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№ по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Текущ контрол - тест със смесени (отворени и затворени) въпроси	1	40
1.2.	Курсова работа (задание)	1	40
Общо за семестриален контрол:		2	80
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит – тест със затворени и отворени въпроси.	1	100
Общо за сесиен контрол:		1	100
Общо за всички форми на контрол:		3	180

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Герганов, Г., В.Блажева, Икономика на аграрното предприятие, АИ»Д.Ценов», Свищов, 2014
2. Ангелова, В., Аграрна икономика, София, Унив. изд. Стопанство, 2001
3. Маринов, М. и др., Икономика на аграрното предприятие, Варна, Наука и икономика ИУ, 2004
4. Яркова, Ю., Момчилов, Практикум по аграрна икономика, АИ, Тракийски университет, 2011.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Андреев, Никола и др., Аграрна икономика, София, УНСС, 1994
2. Маринов, М. и др., Аграрното предприятие и бизнес средата, Варна, Унив. изд. на ИУ, 2001
3. Селскостопанска Академия, ИАИ, Десет години ОСП в България, синтезиран доклад, 2017 г.
4. Стоянова, З., Малък и семеен агробизнес, София, Унив. изд. Стопанство, 2010
5. Управление на малкия и среден агро-бизнес в България, София, FAO, 2004
6. Славова, Я. Влияние на ОСП върху аграрния износ-оценка и проблеми//Икономика и управление на селското стопанство, 3, 2012.
7. Христова, С., Труд и трудови отношения в агробизнеса, София, Унив. изд. Стопанство, 2007
8. Kinsey, V. H, Agribusiness and Rural Enterprise, London, Croom Helm, 1987
9. Norton, George W. at al., Economics of Agricultural Development, London, Routledge, 2010